

Nazwa działania: Kategoria działania:

Rejestr ochrony konkurencji

- Systemy i narzędzia

Osoba wyznaczona do kontaktów:

Państwo: **Niemcy**

- Rejestr ochrony konkurencji (Wettbewerbsregister) przy Federalnym Urzędzie Ochrony Konkurencji (Bundeskartellamt)
- www.wettbewerbsregister.de
- info@bundeskartellamt.bund.de

Zwalczane rodzaje ryzyka nadużyć finansowych

- Unikanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego lub manipulowanie nimi
- Inne

Kontekst i cele

W dniu 29 lipca 2017 r. weszła w życie ustawa o ustanowieniu i prowadzeniu rejestru ochrony konkurencji w zakresie zamówień publicznych i koncesji.

Ze względu na brak wspólnej bazy danych, w której gromadzono by wszystkie istotne informacje, instytucjom zamawiającym trudno było sprawdzić, czy dane przedsiębiorstwo popełniło w przeszłości jakiegokolwiek przestępstwa, które uzasadniałyby wykluczenie go z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie unijnych i niemieckich przepisów dotyczących zamówień publicznych. Niektóre niemieckie kraje związkowe prowadzą w tym celu odrębne „rejestry przypadków korupcji”. Instytucje zamawiające muszą często polegać na informacjach dostarczonych przez samych wnioskodawców.

Wiąże się to z ryzykiem, że przedsiębiorstwa, które mogłyby zostać wykluczone z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, będą nadal otrzymywać zamówienia, ponieważ nie istnieje skonsolidowany rejestr, z którego mogłyby skorzystać instytucje zamawiające. Instytucje mogą nie stwierdzić trafienia w jednym z licznych istniejących rejestrów lub polegać na informacjach pochodzących od samych wnioskodawców, których mają ocenić.

Nowy rejestr ochrony konkurencji w zakresie zamówień publicznych jest krajową, wspólną bazą danych, która zapewni publicznym instytucjom zamawiającym, sektorowym podmiotom zamawiającym i podmiotom udzielającym koncesji informacje pozwalające ocenić, czy dane przedsiębiorstwo musi lub może zostać wykluczone z postępowania o udzielenie zamówienia w związku z popełnieniem określonych przestępstw. Pomoże to w zapobieganiu przestępstwom gospodarczym i zapewni uczciwą konkurencję w obszarze zamówień publicznych.

Nowy rejestr jest obecnie wprowadzany przez specjalną jednostkę w Federalnym Urzędzie Kartelowym, który działa jako „organ zarządzający rejestrem”.

Opis działania

Podstawę prawną rejestru, w tym obowiązki w zakresie przekazywania informacji i sprawdzania podmiotów w rejestrze, określono w ustawie o rejestrze ochrony konkurencji z 2017 r. Dalsze wymogi techniczne i organizacyjne zostaną określone w odrębnym rozporządzeniu, przyjętym przez niemiecki rząd federalny (za zgodą Bundesratu).

Rejestr jest obecnie wdrażany przez Federalny Urząd Ochrony Konkurencji (Bundeskartellamt) i ma zostać wstępnie oddany do użytkowania do końca 2020 r. W ramach Federalnego Urzędu Kartelowego utworzono

specjalną jednostkę, która zatrudnia pracowników w wymiarze 30 EPC. Na wdrożenie rejestru przyznano budżet w wysokości około 3,8 mln euro, a koszty utrzymania szacuje się na około 2,3 mln euro rocznie.

Z rejestru ochrony konkurencji będzie można korzystać elektronicznie. Co do zasady możliwość korzystania z rejestru będzie wymagać uprzedniej rejestracji w Federalnym Urzędzie Ochrony Konkurencji oraz systemu rejestracji SAFE, który jest również stosowany w postępowaniach sądowych. Po dokonaniu rejestracji instytucje zamawiające będą mogły uzyskać dostęp do informacji zawartych w rejestrze. Rejestr nie będzie publicznie dostępny.

Będzie on zawierać (szczegółowe i uporządkowane) informacje na temat prawomocnych wyroków skazujących, wyroków nakazowych i grzywien związanych głównie z przestępstwami gospodarczymi, w tym między innymi:

- korupcji i przekupstwa,
- handlu ludźmi,
- tworzenia organizacji przestępczych lub terrorystycznych,
- finansowania terroryzmu,
- nadużyć finansowych związanych z budżetami publicznymi (w tym z budżetem UE),
- nadużyć finansowych związanych z dotacjami,
- porozumień o negatywnych skutkach dla konkurencji (w tym zmów przetargowych),
- pracy przymusowej i wyzysku pracowników,
- naruszeń ustawy o płacy minimalnej oraz ustawy o zwalczaniu pracy nierejestrowanej i nielegalnego zatrudnienia,
- prania pieniędzy oraz
- uchylania się od opodatkowania.

Organy ścigania, organy celne i organy ochrony konkurencji będą prawnie zobowiązane do elektronicznego zgłaszania organowi zarządzającemu rejestrem informacji o naruszeniach, orzeczeniach, karach i grzywnach.

Przedsiębiorstwa, które mają zostać wpisane do rejestru, zostaną o tym poinformowane na piśmie i będą miały dwa tygodnie na zgłoszenie sprzeciwu, jeżeli przekazane informacje będą niezgodne z prawdą i jeżeli przedsiębiorstwa te będą w stanie przedstawić niezbędne dowody. Organ zarządzający rejestrem oceni przekazane dowody i, w stosownych przypadkach, skoryguje informacje lub wycofa wpis. Przedsiębiorstwa mogą odwołać się od decyzji organu zarządzającego rejestrem do sądu odpowiedzialnego za takie odwołania (wyższego sądu krajowego w Düsseldorfie).

Publiczne instytucje zamawiające będą zobowiązane do sprawdzania w rejestrze zamówień o szacunkowej wartości 30 tys. euro lub wyższej. Sektorowe podmioty zamawiające i podmioty udzielające koncesji muszą sprawdzać w rejestrze zamówienia o szacunkowej wartości równej lub wyższej od progów UE (428 tys. euro (towary i usługi)/5,350 mln euro (roboty budowlane) w przypadku sektorowych podmiotów zamawiających; 5,350 mln euro w przypadku podmiotów udzielających koncesji). Instytucje zamawiające, które nie dokonają sprawdzenia podmiotów w rejestrze, mogą ponieść konsekwencje prawne w związku z naruszeniem prawa zamówień publicznych. Ponadto podmioty zamawiające mogą dobrowolnie dokonywać sprawdzenia w rejestrze w przypadku projektów o wartości poniżej obowiązkowych progów.

Wpis w rejestrze nie prowadzi automatycznie do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Publiczne instytucje zamawiające muszą same podjąć decyzję, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa zamówień publicznych, o wykluczeniu przedsiębiorstwa.

Po upływie 3 lub 5 lat (w zależności od podstawy wpisu) dane przedsiębiorstwo zostaje wykreślone z rejestru.

Przedsiębiorstwa mogą wystąpić z wnioskiem o wcześniejsze wykreślenie z rejestru zgodnie z przepisami dotyczącymi odstąpienia od przestrzegania wymogu wykluczenia oferentów przewidzianymi w unijnym i niemieckim prawie zamówień publicznych (tj. jeżeli uiszczyły odszkodowanie za wszelkie szkody spowodowane naruszeniem, współpracowały z organami prowadzącymi dochodzenie i wdrożyły

odpowiednie środki zgodności w celu uniknięcia dalszych naruszeń w przyszłości).

Jeżeli organ zarządzający rejestrem uwzględnił wniosek o wcześniejsze wykreślenie z rejestru, publiczne instytucje zamawiające nie mogą już wykluczyć danego przedsiębiorstwa z powodów, które doprowadziły do wpisu do rejestru. Jeżeli jednak Federalny Urząd Ochrony Konkurencji nie uzna środków wprowadzonych przez przedsiębiorstwo w celu uzyskania odstąpienia od przestrzegania wymogu wykluczenia oferentów za wystarczające, instytucje zamawiające będą nadal uprawnione do oceny działań podjętych przez przedsiębiorstwo w tym celu, a tym samym do uznania, że przedsiębiorstwo mieści się w granicach prawa zamówień publicznych.

Organ zarządzający rejestrem opublikuje wytyczne dotyczące procedur odstąpienia od przestrzegania wymogu wykluczenia oferentów umożliwiającymi wcześniejsze usunięcie z rejestru.

Unikalne cechy

Rejestr będzie pojedynczym krajowym źródłem informacji dla instytucji zamawiających. Oznacza to konieczność terminowego przekazywania drogą elektroniczną informacji przez organy ścigania, organy celne i organy ochrony konkurencji, aby zapewnić podmiotom zamawiającym dostęp do wszystkich niezbędnych informacji o wyrokach skazujących i grzywnach administracyjnych.

Wyniki

Biorąc pod uwagę, że rejestr jeszcze nie funkcjonuje, obecnie nie można wskazać konkretnych wyników.

Niemniej rejestr ochrony konkurencji ma znacząco przyczynić się do walki z korupcją i innymi przestępstwami i wykroczeniami gospodarczymi, zapewniając informacje pozwalające ustalić, czy w przypadku danego przedsiębiorcy mają zastosowanie podstawy wykluczenia. Przedsiębiorstwa uprzednio skazane lub ukarane grzywną mogą być zatem konsekwentnie wykluczane z udzielania zamówień.

Oczekuje się również, że rejestr przyniesie skutki prewencyjne i jeszcze bardziej zniechęci przedsiębiorstwa do podejmowania działań niezgodnych z prawem ze względu na możliwe poważne konsekwencje, tj. wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia.

Główne czynniki sukcesu

Zgodnie z prawem niemieckim zgłaszanie odpowiednich naruszeń do rejestru i sprawdzanie go przez instytucje zamawiające będzie obowiązkowe. Odpowiedni tekst prawny jasno określa zakres, strukturę i cele rejestru oraz zadania organu zarządzającego rejestrem.

Ze względu na to, że rejestr ma charakter elektroniczny, możliwe jest terminowe przekazywanie informacji i wgląd do nich.

Jednostka odpowiedzialna za utworzenie rejestru łączy wiedzę fachową w różnych istotnych dziedzinach, zatrudniając np. specjalistów w dziedzinie prawa, spraw gospodarczych i informatyki, oraz prowadzi regularną wymianę informacji zarówno z organami sprawozdawczymi, jak i z organami, które będą musiały korzystać z rejestru, aby zapewnić zgodne z przepisami i przyjazne dla użytkownika jego wdrożenie.

Napotkane wyzwania i wyciągnięte wnioski

Ustanowienie federalnego rejestru jest złożonym projektem informatycznym, który wymaga współpracy wielu urzędów.

Ze względu na federalną organizację państwa niemieckiego zaangażowane agencje istnieją na szczeblu krajowym, regionalnym (krajów związkowych) lub miejskim i stosują różne procedury oraz różne systemy. Istnieją różne potrzeby i odmienne warunki wstępne, które należy odpowiednio dopasować.

Ponadto rejestr musi być zgodny z RODO i zapewniać bezpieczeństwo danych oraz bezpieczeństwo systemów informatycznych, co dodatkowo zwiększa złożoność przedsięwzięcia.

Potencjał w zakresie możliwości przenoszenia

Wdrożenie krajowego rejestru elektronicznego, który ma być wykorzystywany w procedurach udzielania zamówień publicznych, nie dotyczy tylko Niemiec i jest już wymienione jako możliwość w odnośnej dyrektywie 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych (motyw 85).

W innych krajach możliwe może się okazać dodanie rejestru ochrony konkurencji do już istniejącej elektronicznej platformy zamówień publicznych. Jeżeli potrzebna jest nowa struktura, do zarządzania rejestrem musi zostać wybrana lub nowo utworzona właściwa agencja publiczna.

Strukturę różnych agencji sprawozdawczych i organów konsultacyjnych oraz współpracę z nimi należy stworzyć z uwzględnieniem warunków krajowych. W krajach, które nie są zorganizowane federalnie, tak jak Niemcy, liczba zainteresowanych stron, które trzeba uwzględnić w zarządzaniu takim przedsięwzięciem, może być mniejsza.